

Magnólie

Magnólie sú skvosty medzi okrasnými drevinami. Rod *Magnolia* zahŕňa približne sto dvadsať druhov opadavých alebo vždyzelených stromov a kríkov. Najzaujímavejšie sú na nich ich veľké kvety, ktoré sa môžu vyskytovať vo farbe od bielej cez žltú, ružovú až po tmavo purpurovú. Ich krása a vôňa okúzľuje ľudí na celom svete už niekoľko tisíc rokov. Svoje meno nesú po francúzskom botanikovi Pierrovi Magnolovi.

Druhy magnólií

- magnólia ľaliokvetá jedlá (*Magnolia x soulangeana*) - U nás najčastejšie pestovaný a predávaný druh. Tento kríženec (*Magnolia liliiflora* x *Magnolia denudata*) môže dorastať až do výšky 8m a šírky 4,5 m. Kvitne už v apríli pred, olistením svetlo ružovými kvetmi. Patrí medzi skoro kvitnúce druhy

magnólie ľaliokvetej. V našich podmienkach je plne mrazuvzdorná, kvety ale môžu niekedy namŕzať.

- magnólia ľaliokvetá hviezdokvetá (*Magnolia stellata*) - do výšky 3 - 4,5m Vďaka menšiemu vzrastu sa hodí do menších záhrad. Kvitne bielo hviezdovitými vonnými kvetmi a už na začiatku rastu. Vykvitá v apríli.
- magnólia ľaliokvetá obnažená (*Magnolia denudata*) - Dorastá výšky a šírky až 9 m a kvitne skoro na jar (apríl) . Patrí do skupiny vysokých magnólií ľaliokvetých kvitnúcich pred olistením. Vyniká voňavými zvončekovitými čisto bielymi kvetmi.
- magnólia ľaliokvetá 'Susan' (*Magnolia 'Susan'*) - Kríženec dorastajúci do výšky okolo 3,5 m a šírky okolo 2 m. Kvety majú farbu ľahko dočervena.
- magnólia ľaliokvetá (*Magnolia liliiflora*) - Dosahuje výšku 3 m v a šírku až 4,5 m. Je jedným z nižších druhov magnólií. Kvitne ružovými kvetmi. Kvet je úzky a vysoký pripomínajúci ľaliu.
- magnólia ľaliokvetá 'Daphne' (*Magnolia 'Daphne'*) - Kríženec s výškou max. 3 m a šírkou 2 m, ideálny pre menšie plochy. Kvitne nažltlo v období apríla.

Pestovanie

- Magnólie obľubujú slnečné stanovište, ktoré je chránené pred studeným vetrom a mrazom, a tiež mierne kyslú, nevápenatú, dobre priepustnú pôdu bohatú na humus. V prípade zasadenia magnólie do tieňa, je pravdepodobnosť, že sa jej veľkých kvetov nikdy nedočkáte.
- Magnóliám nesvedčí premokrená pôda, kde jej hnijú korene a postupne odumierajú. Nevhodnou pôdou pre pestovanie magnólií je ílovitá, ťažká a vápenatá pôda. Dôležité je pH okolitého substrátu, ideálne je kyslé, od 4,6 do 7 pH.
- Magnóliám nevyhovuje výsadba v blízkosti betónových a asfaltových plôch, resp. blízko múru. Sálavé teplo, ktoré z týchto plôch vystupuje, môže magnólie výrazne poškodiť
- Pri výsadbe magnólie ľaliokvetej berte do úvahy, že sa jedná o rozložitý solitér, ktorý môže dorásť do šírky 4 - 5 metrov. Potrebuje teda mať okolo seba dostatočný priestor. Do blízkeho okolia tohto druhu magnólie preto nesadzte nič iné.
- Magnólie veľmi dobre vyzerajú pred ihličnatým pozadím, napr., pred tismi, ktoré ich môžu chrániť pred nepriaznivými klimatickými vplyvmi.
- Pri výsadbe vykopte priestrannú jamu, v ktorej najprv pôdu upravte (pridaním 1/3 kompostu alebo rašeliny). Magnóliu potom nesadzte nepríliš hlboko. Zasadenu rastlinu je potom potrebné zalievať. Vzhľadom k jej plytkým koreňom nie je dobré ju okopávať. Okolie rastliny pokryte kôrou, sekanou trávou, lístím alebo kompostom (udrží vám správnu vlhkosť a štruktúru pôdy). Dôležitá je priepustnosť substrátu použitím perlitu, keramzitu, antuky, kokosového vlákna, drvenej kôry a podobne. Magnólie v baloch alebo

kontajneroch môžeme vysádzať počas celého roka, od marca až do príchodu mrazov. Vhodné je k rastline zatíčiť kolík, aby ju nevyvrátil vietor.

- Na jeseň okolie magnólie opätovne prikryvame vrstvou čerstvého kompostu alebo kôrou (prevencia pred mrazmi).
- Rez pokiaľ možno nevykonávame. Odstraňujú sa len poničené a nevyhovujúce vetvy. Magnóliu ľaliokvetú netreba tvarovať, strom sám vytvorí kompaktnú a malebnú korunu. Ak je rez nutný, vykonávame ho v dobe po odkvitnutí, aby strom stíhol nasadiť kvetné púčiky na budúci rok.

Hnojenie

Veľa magnólií má obzvlášť zjari nažltlé listy (chloróza). Príčinou tejto fyziologickej poruchy (nejde o chorobu alebo škodcu) môže byť nedostatok prístupného železa v pôde, čo nastáva najmä pri prebytku vápnika. Pomáha prihnojovanie hnojivami s organickými zlúčeninami železa, alebo v hnojivami určenými pre kvitnúce okrasné dreviny. Taktiež je nevyhnutná prítomnosť rašeliny v pôde. Prihnojovanie postrekom na list je potrebné opakovať vo 14-dňových intervaloch až do zazelenania listov. Aplikujeme pri zatiahnutej oblohe alebo navečer.

Pozor na hnojenie dusíkom, ktorý ženie rastlinu do vegetatívneho rastu, na úkor prípadných kvetov. Mierne prihnojenie granulovanými hnojivami by malo nastúpiť až keď je strom väčší. Pre mladý strom je vhodnejšie ľahké prihnojenie fosforom v tekutej forme + stopové prvky (superfosfát a pod.). Magnólie sú citlivé na prehnojenie. Poškodenie soľami z hnojív vidno na okrajoch listov, ktoré vyzerajú hnedé a spálené.

Stromy by mali byť hnojené iba vtedy, ak sú prírastky slabé a rast pomalý, to znamená žiadny rast a listy, ktoré sú postupne z roka na rok menšie, prípadne listy, ktoré sú bledé a žlté. Magnólie sa pravidelne zbavujú listov každý deň aj keď sú zdravé, takže opad listov neznamená potrebu hnojenia. Ak sa zistí poškodenie soľami hnojív, prepláchnite korene čistou vodou, aby ste zriedili nahromadené soli v pôde.

Rez

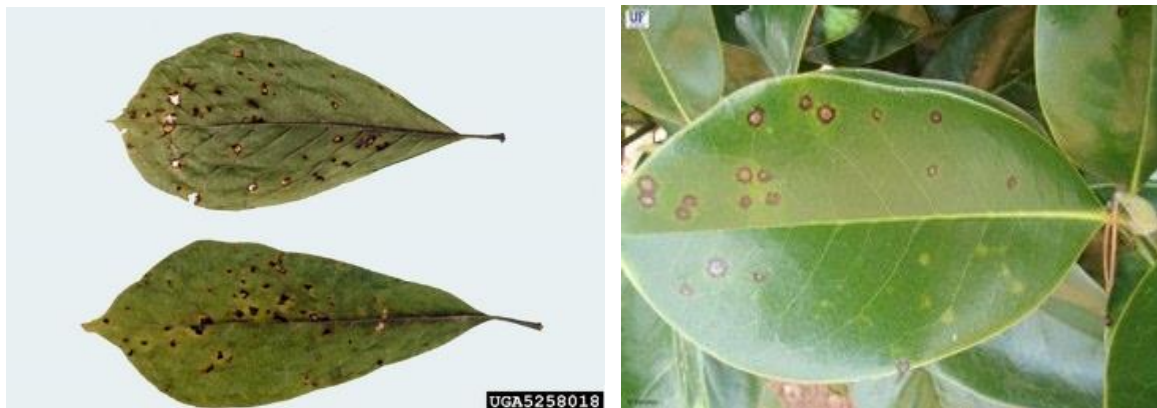
Rez magnólií nie je nutný. Keď ho obvykle zle znáša, okrem toho sa narušuje prirodzená štruktúra koruny. Ak vám niektoré vetvy prekážajú, s citom je odrežte a ranu začistite. Hlbšie sa do kríka neodporúča zasahovať, pretože zle potom nasadzuje nové vetvy.

Choroby a škodcovia

Choroby a škodcovia sú u magnólií zriedkavé, pri správnej starostlivosti, zvolenia miesta výsadby, substrátu, druhu magnólie a hnojenia je možné im predchádzať. Najčastejšie sú napádané hmyzom a hubovitými chorobami.

Škvritosť listov magnólií

Listové škvrny v magnóliách sú spôsobené rôznymi hubami. Medzi tieto najčastejšie patria *Cladosporium*, *Septoria* a *Pseudomonas syringae*. Ideálne podmienky pre rozvoj tohto ochorenia sú zamokrené záhrady, nadmerným zavlažovaním. Prvé príznaky začínajú objavením sa malých čiernych alebo fialových škvŕn. Väčšie škvrny majú biely stred a vonkajší okraj je tmavo fialový.

Ochrana:

Spočíva v správnom zavlažovaní, ktoré je častou príčinou vzniku ochorenia. Taktiež je dôležité odstraňovať choré listy a zvýšiť ventiláciu v korune odstránením prepletených a mladých nadbytočných vetiev.

Chemická ochrana

Účinnou ochranou je postrek niektorým z prípravkov na listovej škvrnitosti. Z registrovaných prípravkov možno použiť napríklad

Discus - 0,03%

Dithane DG Neotec - 0,2%

Topsin M 500 SC - 0,1%.

S chemickou ochranou je potrebné začať ihneď po objavení prvých príznakov choroby - škvrn. Ošetrovanie opakujeme 2 až 3x v intervale 14 dní.

Múčnatka magnólie

V teplých, málo cirkulujúcich stanovištiach trpia magnólie múčnatkou ktorá sa prejavuje bielym múčnatým povlakom na mladých listoch. Niekedy môže byť biely povlak vidieť iba na spodnej strane listov. Listy postupne hnednú a odumierajú. Účinnou ochranou je použitie 0,03% prípravok Discus, ktorým ošetrujeme 2 až 3x v intervale siedmich až desiatich dní. Prevencia je jednoduchšia ako kontrola múčnatky. Udržujte oblasť okolo magnólie bez burín a spadnutých listov alebo iných rastlinných zvyškov, aby sa zabránilo šíreniu spór. Uistite sa, že koruna magnólie má dobrú cirkuláciu vzduchu a to docielite odstránením prebytočných vetiev.

Zelená škvrnitosť listov

Je spôsobená druhom parazitárnych rias *Cephaleuros virescens*, ktoré sa šíria dažďom, vytvárajú veľký problém na viac ako 200 druhov rastlín, najmä na rastlinách rastúcich v teplom, vlhkom prostredí. Medzi náchylné rastliny patria rastliny, ktoré majú kožovité listy, ktorými sú aj magnólie. Ochorenie sa prejavuje oranžovými, hnedými, sivými alebo zelenými škvrnami na listoch, pričom každá z nich má priemer približne 0,5 cm. Aj keď ochorenie postihuje primárne lístie, niekedy má vplyv na vetvy a vetvičky, čo spôsobuje zakrpatený vzhľad s červenohnedými alebo svetlozelenými léziami. Prevencia proti ochoreniu je dobré odvodnenie, cirkulácia vzduchu a odstraňovanie postihnutých častí. Z chemickej obrany je to použitie prípravkov na báze medi.

Verticiliové vädnutie

Je spôsobený hubou *Verticillium dahliae* a *Verticillium albo-atrum*. Príznakom je vädnutie listov. V počiatočnom štádiu sa farba listov magnólie mení na žltú s hnedými okrajmi, čím vzniká opálený vzhľad. Taktiež na vetvách vznikajú hnedé škvrny. Typické pre verticiliové vädnutie je výrazne čierne sfarbenie koreňov. Konečným štádiom ochorenia je zvädnutie rastliny, či stromu. Patogén sa rozširuje závlahovou vodou, infikovanými rastlinnými zvyškami a čiastočkami pôdy z nástrojov a mechanizácie používaných na záhrade. Patogén do rastlín preniká poraneniami na koreňoch a vetvách. Ochrana spočíva u drevín v prevencii mechanického poranenia koreňov, výmena veľkého objemu zeminy a odstránení infikovaných jedincov. Chemická ochrana fungicídmi nie je možná. V prípade opakovaných silných poškodení je nutné obmedziť pestovanie náchylných druhov v danej lokalite, resp. správny výber druhov.

Antraknóza magnolií

Spôsobuje po oboch stranách listov drobné, čierne škvrny s veľkosťou 0,3 až 3,0 mm. Rôznofarebné škvrny (bronzovo hnedej, červenej) s lemovaním vznikajú po napadnutí hubami *Cercospora handelii*, *Botrytis cinerea* alebo *Pestalotia spp.* Ideálne podmienky pre rozvoj ochorenia sú chladné a vlhké podmienky. Prevencia proti ochoreniu je dobré odvodnenie, cirkulácia vzduchu a odstraňovanie postihnutých častí. Vyhnite sa zavlažovaniu, ktoré vlhčí listy, pretože konzistentná prítomnosť vlhkosti na liste je dokonalým inkubátorom pre antraknózu.

Chemická ochrana

Účinnou ochranou je postrek niektorým z prípravkov na listovej škvrnitosti. Z registrovaných prípravkov možno použiť napríklad

Discus - 0,03%

Dithane DG Neotec - 0,2%

Topsin M 500 SC - 0,1%.

S chemickou ochranou je potrebné začať ihneď po objavení prvých príznakov choroby - škvŕn. Ošetrovanie opakujeme 2 až 3x v intervale 14 dní

Škodcovia

Magnólie ako aj iné okrasné druhy majú spoločných škodcov - ako sú vošky, roztočce, strapky a húsenice, spôsobujúce rôzne stupne poškodenia, ale vo všeobecnosti neohrozujú celkový stav magnólie. Vošky, strapky a roztočce sa živia obsahom buniek v rastlinách, čo spôsobuje zmenu farby listov, ktoré môžu predčasne odumrieť a spadnúť zo stromu. Väčšinu týchto škodcov možno kontrolovať pomocou prípravkov s dravým hmyzom, ktoré sa živia škodcami škodcami. Na húsenice motýľov je vhodný prípravok s *Bacillus thuringiensis* - BIOBIT XL 100ML Z chemickej ochrany je možné použiť rôzne insekticídy.

- Na roztočce: akaricídi Milbol EC 0,2 %, Omite 57 E 0,1 %.
- Vošky: Decis EW 50 3ml/10 l, Decis Protech 5 ml/10 l, Super Champion K-rozprašovač, BI 58 EC – Nové 10ml/10l, Dursban 480 EC 20ml/10l, Karate Zeon 5 cs 3-10ml/ 10l